

В. М. Бабиченко, З. С. Бондаренко, Н. В. Ніколаєва

Клімату коливання

КЛІМАТУ КОЛИВАННЯ – періодичні або ритмічні зміни [клімату](#), за яких значення метеорологічних величин коливаються між мінімумом і максимумом. Зміни клімат. умов на Землі або в окремих її зонах чи областях відбуваються протягом геол. часу існування Землі (геол.), істор. часу (істор.), сучас. епохи (останні сотні і десятки років (сучасні)). Розрізняють прогресивні зміни клімату (в одному напрямі за достатньо довготривалий період) і К. к. Геол. зміни клімату відбувалися неодноразово та були за характером або заг. для всієї Земної кулі (напр., у бік потепління чи похолодання), або змінами клімат. контрастів між різними зонами Землі. Зі змінами клімату пов'яз. обледеніння на Пн. Європи, Зх. Сибіру та Пн. Америки протягом четвертин. періоду. В істор. періоді відсут. прогрес. змін клімату не було. К. к. відбувалися протягом останніх тисячоліть, одне з найсильніших (у бік потепління) – у 20 ст. Існує низка гіпотез про можливі причини змін клімату: автоколивання у системі атмосфера–океан–полярні льоди; космічні й астроном. фактори, зокрема зміни інтенсивності соняч. випромінювання чи прозорості міжпланет. простору для соняч. радіації, переміщення земної осі; зміни у газовому та аерозол. складі атмосфери у зв'язку з вулкан. виверженнями, а також у розподілі суходолу і моря по земній поверхні. Висунуто також гіпотези про зв'язок з віковими та надвіковими змінами соняч. активності. Остан. часом набула актуальності проблема антропоген. (техноген.) змін клімату під впливом збільшення індустріалізації; такі зміни відбуваються лише в місц. масштабі (міста та пром. центри). Зміни клімату, що не мають прогрес. характеру, квазіперіодичні або циклічні. Протягом істор. періоду відбувалися К. к. з періодами у десятки і сотні років. Так, у ранньому середньовіччі (до 13 ст.) значне потепління спостерігалось в європ. секторі пн. півкулі. Нове потепління, особливо у високих широтах, розпочалося від серед. 19 ст. та посилюється у 1-й пол. 20 ст. Зміну льодовик. та міжльодовик. епох у плейстоцені пояснюють автоколиваннями температури повітря та площі покрив. обледеніння.

Рекомендована література

1. Кліматологія. Терміни та визначення основних понять. 2001;
2. Клімат України. 2003 (обидві – Київ).

Бібліографічний опис:

Клімату коливання / В. М. Бабиченко, З. С. Бондаренко, Н. В. Ніколаєва // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-8470>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).